

SLAVKOV

Horní Slavkov - Drobné zajímavosti

Procházka městem odkryje vřímavému pozorovateli řadu drobných zajímavostí, které stojí za to slednout při návštěvě Horního Slavkova, kdysi jednoho z největších měst Českého království. Až do poloviny 20. stol. se zachoval zcela ojedinelý ráz ryze renesančního města, prakticky nedotčeného vlivy pozdějších architektonických stylů. Historická městská architektura však byla v poválečném období značně zničena. I přes poškození souvislé zástavby starého města je zde však zachováno mnoho milých romantických zákoutí a drobných památek, připomínajících život města v dávných dobách, která na návštěvníka dechnou svým příběhem a prostou krásou.

Za zmínku stojí především areál kostela sv. Jiří, který představuje unikátní opevněný celek, který sloužil jako útočiště obyvatelům v době ohrožení. Jádrem tvoří jednoduchý pozdně gotický kostel z doby kolem roku 1520 s hranolovou, v patře osmibokou věží. V 18. stol. byl zbarokizován. U kostela stojí pozdně gotická zvonice z roku 1540, přestavěná v roce 1686. Hřbitovní zeď byla současně hradbou o čemž svědčí zachované střílny. U vstupu jsou zachovány kameny s vytesaným vročením. V areálu najdeme několik náhrobních epitafů ze 16. stol., hroby některých významných občanů města jakými byly třeba budovatelé zdejší porcelánky Wenzel Haas, Eusebius August Haas či Johann Georg Lippert. Nelze přehlédnout ani pomník ruským válečným zajatcům, kříž smíření nebo pomník obětem komunistických lágrů z 50. let 20. stol. Naproti baroknímu děkanství je

zachována unikátní pozdně gotická zádušní svítilna se šroubovým dřikem, často mylně označovaná za Boží muka.

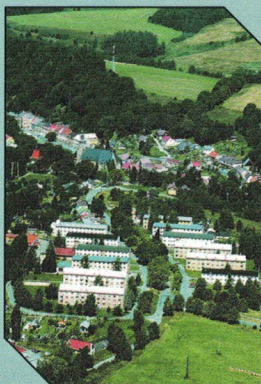
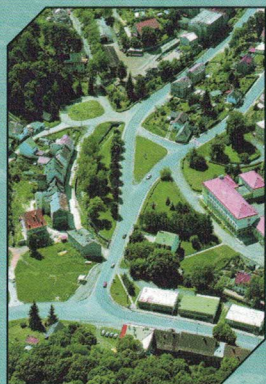
Na severozápadním okraji města, se nachází barokní špitální kostel sv. Anny z roku 1728, postavený na starších základech, který je významný rovněž malířskou výzdobou od Eliáše Dollhopffa.

Peníze z těžby a pozdějších řemeslných výrob umožňovaly rozhojňovat i uměleckou výzdobu města v podobě soch a řady reliéfů, portalů či stavebních detailů na jednotlivých historických objektech. V Kostelní ulici stojí hodnotný sloup Nejsvětější Trojice z doby kolem roku 1700. Připomínku si zaslouží rovněž barokní plastiky světců v ulicích města; socha sv. Jana Nepomuckého ve Smetanově ulici, socha sv. Jana Nepomuckého na mostě přes Dlouhou stoku či socha sv. Floriána na dnešním náměstí Republiky. Ve městě najdeme i pomníky obětem války a na některých stavbách jsou umístěny pamětní desky významným obyvatelům města.

Na šibeničním vrchu je dodnes zachováno zděné kruhové popraviště ze 16. stol. se znakem města a letopočtem 1598, umístěným sem při romantické opravě v roce 1936. Poslední poprava zde byla provedena v roce 1751.

Svůj půvab má i železnice dokončená v roce 1901 s řadou viaduktů a tunelů spojující Horní Slavkov s okolním světem. V okolí města je i mnoho památek po těžbě cinu z nichž zde uvedeme jen upravené ústí dědičné štoly Kašpara Pluha u silnice ve směru na Loket.

Zvláštní zmínku si zaslouží i sídliště s komplexní občanskou vybaveností vystavěné v 50. letech 20. stol. ve stylu socialistického realismu, které představuje významný doklad výstavby hornického městského celku v uvedeném období s řadou zajímavých detailů, které připomínají dobu svého vzniku.

SLAVKOV

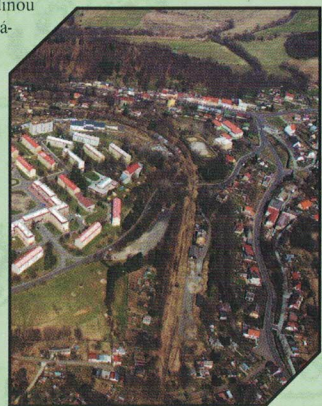

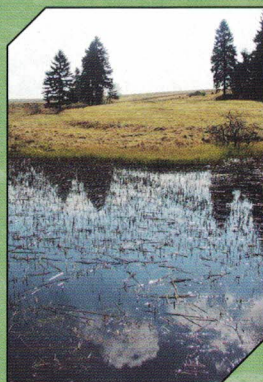
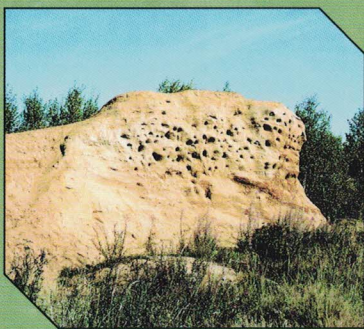
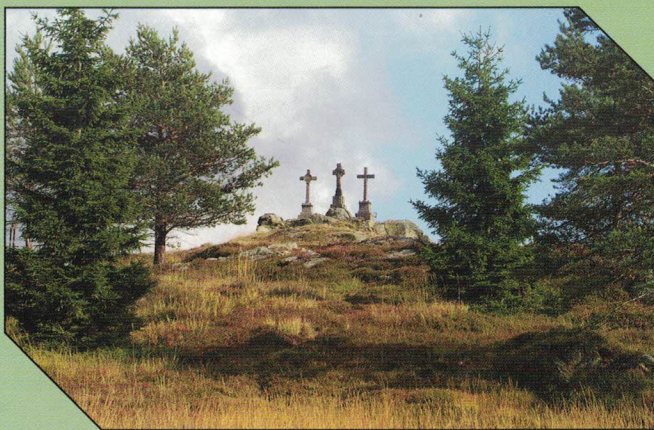
Horní Slavkov z ptačí perspektivy

Až pohled z letadla odkryje vřímavému pozorovateli zajímavosti a dispozici městské výstavby a nastíjí možnosti, co by stálo za to shlédnout při návštěvě Horního Slavkova, kdysi jednoho z největších měst Českého království. Až do poloviny 20. stol. se zachoval zcela ojedinělý ráz ryze renesančního města, prakticky nedotčeného vlivy pozdějších architektonických stylů. Historická městská architektura však byla v poválečném období značně zničena. I přes poškození souvislé zástavby starého města je ze vzduchu zřetelná původní síť ulic a domů. Lze pozorovat posazení starého města kolem ostrožny nad soutokem Slavkovského potoka a Dlouhé stoky, na které stojí opevněný kostel sv. Jiří. Ten nahrazoval v 15. a 16. stol. hradní útočiště, které bylo obvyklé u většiny našich historických měst. Do dnešních dnů se tak zachovaly jen ojediněle, ale v historickém kontextu velmi významné stavby. V centru historického starého města byla vyhlášena městská památková zóna. Z ptačí perspektivy jsou vidět především nejvýznamnější stavby. Jednolodní kostel sv. Jiří s hranolovou, v patře osmibokou věží, představuje částečně pozdně gotickou stavbu z doby kolem roku 1520. V presbytáři kostela je zachována žebrovaná síťová klenba, renesanční kručta a křtitelnice a několik náhrobních epitařů ze 16. stol. V 18. stol. byl barokizován. U kostela stojí pozdně gotická zvonice z roku 1540, přestavěná v roce 1686. Původně byl kostel opevněn, o čemž svědčí zachované střílny. Naproti baroknímu děkanství je zachována unikátní pozdně gotická zádušní svítilna se šroubovitým dřikem, často mylně označovaná za Boží muka. V Kostelní ulici stojí hodnotný sloup Nejsvětější

Trojice z doby kolem roku 1700. Na severozápadním okraji města se nachází barokní špitální kostel sv. Anny z roku 1728, postavený na starších základech, který je významný rovněž malířskou výzdobou od Eliáše Dollhopffa. Mimo jiné na náměstí a především v Pluhově ulici je zachováno několik měšťanských pozdně gotických a renesančních domů.

Nová městská sídlištní zástavba pokrývá jedinou volnou plochu v blízkosti původní starší zástavby. Základ byl budován v 50. letech 20. stol. podle klasického schématu s centrálním náměstím, kolem kterého jsou soustředěny služby a zařízení pro kulturní vyžití obyvatel města. Sídlíště představuje významný doklad výstavby hornického městského celku v uvedeném období. Je zřetelná i změna stylu výstavby v průběhu 2. pol. 20. stol. od socialistického realizmu po nové typy panelových domů z 80. let 20. stol. Nelze přehlédnout moderní výstavbu rodinných i menších obytných domů v okrajových částech města nebo třeba areály sportovišť a koupaliště.

SLAVKOV

Horní Slavkov a okolní příroda

Město Horní Slavkov najdeme uprostřed lázeňského trojúhelníku mezi městy Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně v severní polovině Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Toto území je významné svými bohatými surovinovými zdroji (cin, wolfram, stříbro, měď, zinek, olovo, uran, živec, rašelina, stavební kámen, polodrahokamy, aj.), zdroji minerálních vod a rozsáhlými lesními porosty, které jsou nejvýznamnějším přírodním fenoménem ovlivňujícím funkci a význam širokého okolí západočeských lázní. Přestože chráněná krajinná oblast leží mezi turisticky velice navštěvovanými lázeňskými městy, je její centrální část velmi řídko osídlena, a proto i zde jsou ještě zachovány nejcennější prvky rostlinných společenstev, které tvoří vhodné prostředí pro vzácnou květenu a to jak v rašeliníštích, tak i v horských vrchovištích.

Chráněná krajinná oblast Slavkovský les, byla vyhlášena v roce 1974 na rozloze přes 600 km². Na jejím území se nachází 21 chráněných přírodních rezervací. Hlavním důvodem ochrany jsou především prameny minerálních vod, ale též celá řada přirozených krajinných typů, skalních útvarů, původních i nových přírodních společenstev a v neposlední řadě ochrana jednotlivých vzácných rostlin a živočichů.

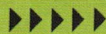
Neživa příroda je mimo výskytu významných rudních ložisek zastoupena ve své podstatě faktem, že Horní Slavkov patří s přibližně 400 popsány druhy mezi nejbohatší mineralogické lokality světa. Z tohoto hlediska je zde možné spatřit skutečně unikáty jako nerosty karfolit, kasiterit, křemen, apatit, fluorit, fluellit aj. Geologické

podloží tvoří jeden ze základních předpokladů vývoje typických rostlinných společenstev a předpoklad vzniku unikátních a turisticky atraktivních geomorfologických jevů.

Rostlinná společenstva odpovídají existujícím biotopům, a tak najdeme v těsné blízkosti města nádherné vřesoviště s porosty chráněné prhy chlumní (arnika). Hojně jsou porosty borůvky, vložyně, brusinky a klikvy. Na rašeliníštích najdeme i masožravé rostliny jako například rosnatku okrouhlolistou. Na výchozech hadcového tělesa pak nalezneme velmi vzácnou endemickou rostlinku rožec kuříčkolistý. Samozřejmě nelze přehlédnout ani všudypřítomný plevel bolševník velkolepý zavlečený do naší oblasti knížetem Metternichem. Zdejší nádherné lesy jsou rájem pro houbaře. Milovníci hub si zde jistě přijdou na své, ať již z pohledu pestrosti druhů nebo i množství hub.

I živočišná říše je zde významně zastoupena. Pomineme-li typickou vysokou a černou zvěř, můžeme pozorovat dravé i zpěvné ptáky nebo řadu vzácných plazů a obojživelníků, jejichž výskyt je dokladem čistoty a nedotčenosti zdejší přírody.

SLAVKOV

Horní Slavkov

Město Horní Slavkov nalezneme uprostřed lázeňského trojúhelníku mezi městy Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně v severní polovině Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Toto území je významné svými bohatými surovinovými zdroji (cin, wolfram, stříbro, měď, zinek, olovo, uran, živec, rašelina, stavební kámen, polodrahokamy, aj.), prameny minerálních vod a rozsáhlými lesními porosty, které jsou nejvýznamnějším přírodním fenoménem ovlivňujícím funkci a význam širokého okolí západočeských lázní. Přestože chráněná krajinná oblast leží mezi turisticky velice navštěvovanými lázeňskými městy, je její centrální část velmi řídko osídlena, a proto zde ještě jsou zachovány nejcennější přírodní prvky rostlinných společenstev, které tvoří vhodné prostředí pro vzácnou květenu, a to jak v rašeliništích, tak i v horských vrchovištích. Počátkem 13. stol. nedaleko starší haviřské osady vznikla nová hornická kolonie, ze které se vyvinulo po příchodu horníků ze Saska okolo roku 1335 městečko pojmenované po svém zakladateli Slávkovi z Ryzmburka. Přívlastek „horní“ značí hornický a symbolizuje původ vzniku nového osídlení. Městská práva a výsady rozšířili noví majitelé, páni z Plavna. Za vlády mocného rodu Pluhů z Rabštejna v letech 1494 - 1547 se již Horní Slavkov řadí díky nebývalému rozvoji těžby cinových a stříbrných rud k největším horním městům. Od počátku 16. stol. dochází k rozsáhlé výstavbě, vyvolané velkým přílivem obyvatelstva. Horní Slavkov, od 1.9.1547 povýšený Ferdinandem I. mezi svobodná královská horní města, patřil v tomto období k nejslavnějším a nejvýznamnějším horním

městům Českého království. Vynikal jako centrum vzdělanosti a kultury; v 16. stol. zde existovala i latinská škola. Intenzita báňských prací se však postupně snižovala, což se projevilo na dalším úbytku obyvatel. Počátkem 17. stol. nastává trvalý úpadek těžby. Velmi nepříznivý dopad na hornictví měly důsledky třicetileté války a protireformace. Postupná konsolidace hospodářských poměrů po třicetileté válce se projevila širším rozmachem řemeslné cechovní výroby (cinařství, hrnčířství a kamnářství). K přechodnému oživení těžby dochází počátkem 18. stol., ale v roce 1772 je zrušen vrchní horní úřad. Konec 18. stol. se zrušením nevolnictví a dalšími josefínskými reformami stal u zrodu pronikavých společenských změn, jejichž jádrem bylo urychlení rozvoje kapitalistické výroby. V regionu prosperuje cinařství, které má své počátky těsně spojené se zahájením těžby cinových ložisek v okolí města. Objevují se manufakturní výroby textilního a galanterního charakteru, výroba perleťových knoflíků, apod. Začíná se zde vyrábět první český porcelán. Porcelánka v Horním Slavkově byla založena v roce 1792; svého největšího rozvoje dosáhla v 19. stol. a velmi proslavila město u nás i ve světě. Vyrábí dodnes velmi kvalitní porcelán pod značkou Haas & Czizek, který je vyvážen do celého světa. Po 2. světové válce se po ukončení těžby uranu ve městě prosazuje strojírenství. Dnes je město moderním živým centrem turistického regionu v srdci Slavkovského lesa.

